

LIFE13 INF/GR/000188 – LIFE Natura2000 Value Crete

«Οι οικολογικές υπηρεσίες, τα κοινωνικά οφέλη
και η οικονομική αξία των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων
στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη»

Εκπαιδευτικό Σεμινάριο για Επαγγελματίες Τουρισμού «Οικοσυστημικές Υπηρεσίες & Οικοτουρισμός»

Ομαλός Χανίων, 30 Μαρτίου 2018 – 1 Απριλίου 2018

«Υπηρεσίες Οικοσυστημάτων, Περιοχές Δικτύου NATURA
2000 της Κρήτης και Εναλλακτικός Τουρισμός»

Δρ. Μιχάλης Προμπονάς, Φυσικός – Περιβαλλοντολόγος
Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ)

Γενικά Στοιχεία Προγράμματος

- Πρόγραμμα LIFE+ Πληροφόρηση & Επικοινωνία 2013
- Συντονιστής Δικαιούχος: Πανεπιστήμιο Κρήτης – Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης (ΜΦΙΚ)
www.nhmc.uoc.gr
- Συνδικαιούχος 1: Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης – Διεύθυνση Συντονισμού & Επιθεώρησης Δασών,
www.apdkritis.gov.gr
- Συνδικαιούχος 2: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία (ΕΟΕ), www.ornithologiki.gr
- Διάρκεια έργου: 01/07/2014 – 30/06/2018

Στόχοι Έργου

- Υλοποίηση εκστρατείας περιβαλλοντικής ενημέρωσης των κατοίκων του Κρήτης.
- Ανάδειξη της περιβαλλοντικής, κοινωνικής και οικονομικής αξίας των περιοχών NATURA 2000 της Κρήτης.
- Ανάδειξη της συνεισφοράς των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην κοινωνική ευημερία και την οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.
- Προώθηση εναλλακτικών – περιβαλλοντικά ωφέλιμων – οικονομικών δραστηριοτήτων.
- Καλλιέργεια δεξιοτήτων στον τοπικό πληθυσμό, έτσι ώστε να εμπλακεί ενεργά στην προστασία της βιοποικιλότητας στην Κρήτη.

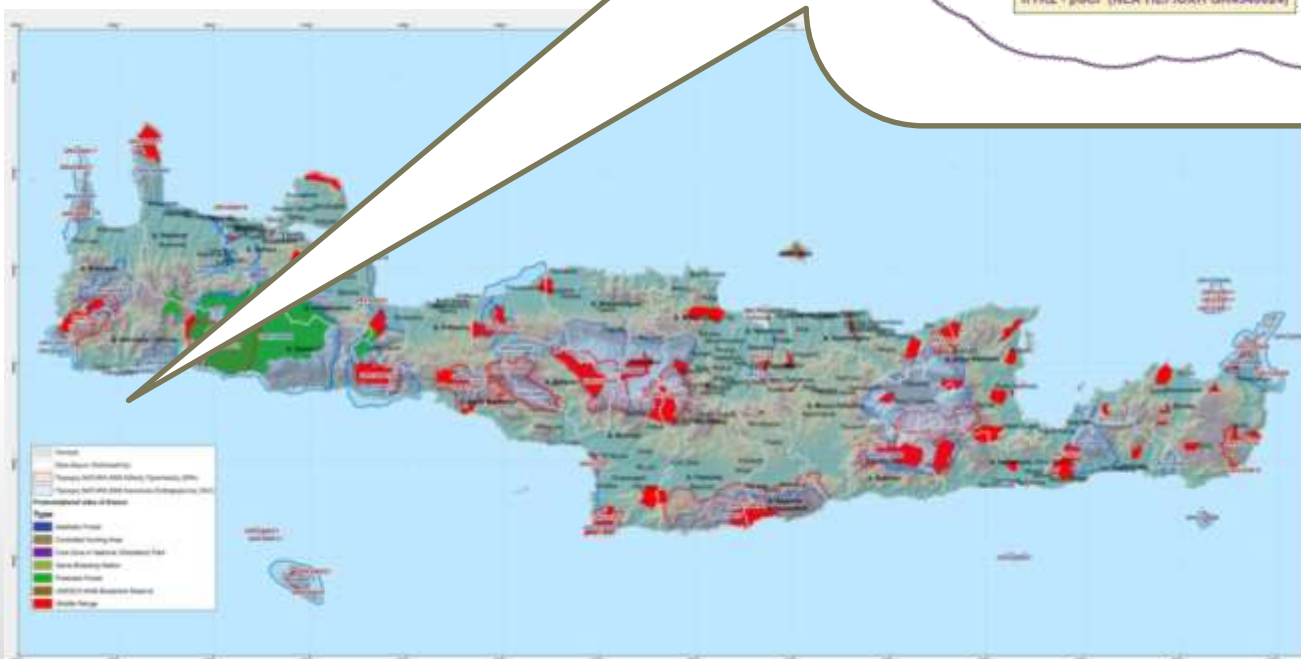
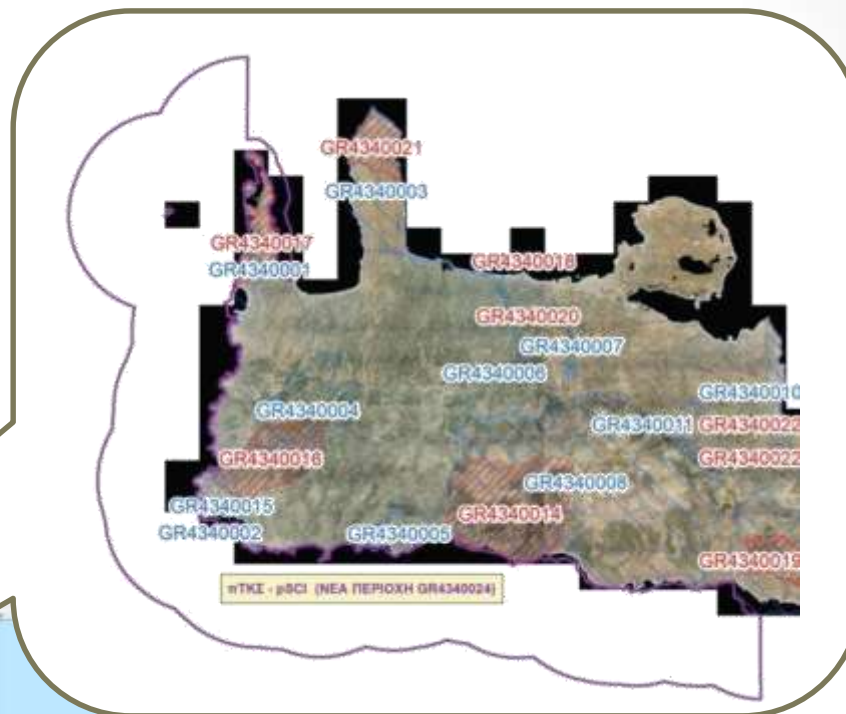

Λίγα λόγια για τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000

- ✓ **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών.** Βασικό νομικό/θεσμικό πλαίσιο της Ε.Ε. για την προστασία της βιοποικιλότητας. >27.000 περιοχές – 18,12% έκτασης Ευρωπαϊκής Ένωσης (στοιχεία 2017).
- ✓ **Βασίζεται στις Ευρωπαϊκές Οδηγίες: α) 92/43/ΕΟΚ** «Για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας», και **β) 2009/147/ΕΚ** «Για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» (κωδικοποίηση παλαιότερης Οδηγίας **79/409/ΕΟΚ**).
- ✓ Περιλαμβάνει δύο κατηγορίες: **α) Ειδικές Ζώνες Διατήρησης** (για οικότοπους και είδη πλην πτηνών), και **β) Ζώνες Ειδικής Προστασίας** (για πτηνά). Πολλές φορές αλληλεπικαλύπτονται.
- ✓ **Στην Ελλάδα**, με την αναθεώρηση του καταλόγου τον Δεκέμβριο του 2017, περιλαμβάνονται συνολικά **446 περιοχές** (από 419 που ήταν πριν) – καλύπτει 27,9% χερσαίας έκτασης & 22,3% θαλάσσιες περιοχές.
- ✓ **Στην Κρήτη**, με την αναθεώρηση του καταλόγου τον Δεκέμβριο του 2017, περιλαμβάνονται συνολικά **54 περιοχές**, μετά την προσθήκη μιας νέας ευρείας θαλάσσιας ζώνης (από 53 περιοχές που ήταν πριν).

Νέα θαλάσσια περιοχή
NATURA 2000
στην Κρήτη (GR4340024)

Η αξία του Δικτύου NATURA 2000 επεκτείνεται πέρα από την προστασία της βιοποικιλότητας. Επιπρόσθετα, παρέχει στην κοινωνία πολύτιμες **υπηρεσίες των οικοσυστημάτων**, π.χ. γλυκό νερό, αποθήκευση άνθρακα, προστασία από πλημμύρες, χιονοστιβάδες και διάβρωση των ακτών, υπηρεσίες τουρισμού και αναψυχής, κ.ά.

«Οι οικολογικές υπηρεσίες, τα κοινωνικά οφέλη και η οικονομική αξία των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη»

Οικοσυστημικές Υπηρεσίες

Οικοσυστημικές Υπηρεσίες: Υπηρεσίες που παρέχονται από το φυσικό περιβάλλον και ωφελούν τον άνθρωπο.

Η συμβολή των δομών και των λειτουργιών των οικοσυστημάτων στη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου (Burkhard & Maes, 2017).

- **Άμεση εξάρτηση** από τα **οικοσυστήματα** που βρίσκονται σε καλή κατάσταση και λειτουργία και από το **φυσικό κεφάλαιο**, τα οποία εξασφαλίζουν τη συστηματική «ροή» υπηρεσιών από τη φύση στην κοινωνία.
- **Ισχυρό εργαλείο λήψης πολιτικών αποφάσεων** σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο:
 - ✓ Διαχείριση φυσικών πόρων
 - ✓ Προστασία του περιβάλλοντος
 - ✓ Προστασία από την κλιματική αλλαγή
 - ✓ Συμβολή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και έρευνα
 - ✓ Χωροταξικός σχεδιασμός
 - ✓ Περιορισμός των φυσικών καταστροφών

Προμηθευτικές	Ρυθμιστικές & διατήρησης	Πολιτιστικές
Προϊόντα	Βιοτικό περιβάλλον	Πολιτιστική κληρονομιά
Προϊόντα από καλλιέργειες	Βιοποικιλότητα	Αρχαιολογικοί χώροι
Προϊόντα από φυσικά οικοσυστήματα	Απειλούμενα & κινδυνεύοντα είδη	Παραδοσιακοί οικισμοί
Πόσιμο και αρδευτικό νερό	Φυσικοί οικότοποι	Μυθολογικές αναφορές
Προϊόντα από την ημι-εκτατική εκτροφή ζώων	Επικονιαστές	Ιστορική & Θρησκευτική αξία
Προϊόντα από τις παραδοσιακές καλλιέργειες – χρήσεις γης	Γενετικό υλικό	Λαογραφία και παραδόσεις
	Αβιοτικό περιβάλλον	Παραδοσιακές χρήσεις γης
	Γεω-ποικιλότητα	Ενεργά αγροτικά χωριά
	Ορυκτοί πόροι	Γεωργικές εκτάσεις υψηλής φυσικής αξίας
	Πόσιμο και αρδευτικό νερό	Παραδοσιακές καλλιέργειες
	Ανόργανες ουσίες	Βόσκηση
	Ρύθμιση & Προστασία	Εκπαίδευση
	Προστασία από τη διάβρωση (πχ ακτών)	Κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
	Προστασία από καιρικά φαινόμενα	Διεξαγωγή θερινών σχολείων
	Ρύθμιση θερμοκρασίας, υγρασίας, φωτός	Επιστημονικές εργασίες και αναφορές
	Ρύθμιση χημικών συνθηκών στο έδαφος, τον αέρα και στα νερά	Ύπαρξη σημαντικών για την έρευνα στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος
		Τουρισμός & Αναψυχή
		Τουριστική ζήτηση / Αριθμός επισκεπτών
		Μουσεία / Κέντρα πληροφόρησης
		Δίκτυο οικοτουριστικών μονοπατιών - διαδρομών
		Υποδομές αναψυχής
		Αισθητική αξία
		Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλους
		Εθνικό Πάρκο

Αξία & Υπηρεσίες Οικοσυστημάτων

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΞΙΑ

Φυσικές καταστροφές

- Διάβρωση
- Κατολισθήσεις
- Πλημμύρες

Υπηρεσίες οικοσυστημάτων

- Κύκλος νερού
- Ποιότητα αέρα
- Κλιματική αλλαγή
- Κύκλος στοιχείων

Υπηρεσίες ειδών

- Επικοινωνία
- Δομή εδάφους
- Τροφικά πλέγματα
- Έλεγχος παρασίτων

Βιοποικιλότητα

- Καταφύγια
- Βιογενετικά αποθέματα

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΞΙΑ

Πολιτιστική κληρονομιά

- Περιφερειακή ταυτότητα
- Εθνική ταυτότητα
- Τοπίο
- Καλλιτεχνική

Ερευνητική/ Εκπαιδευτική

- Περιβαλλοντική εκπαίδευση
- Επιστημονική έρευνα
- Παρακολούθηση

Αναψυχή

- Δραστηριότητες
- Κυνήγι/ Ψάρεμα
- Άθληση

Υγεία

- Ποιότητα ζωής
- Ψυχική ισορροπία

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΑ

Απασχόληση

- Διαχείριση περιοχών
- Αγρο- & Οικο-τουρισμός
- Περιφερειακή οικονομία

Παραγωγή

- Γενετικό υλικό
- Ξυλεία
- Φαρμακευτικά υλικά
- Αγροτικά προϊόντα

Εξειδίκευση

- Διατήρηση- Διαχείριση
- Αειφορία
- Ειδικότητες πρωτογενή τομέα

Διακυβέρνηση

- Αγροτική ανάπτυξη
- Αειφορική διαχείριση
- Μεταφορές

Η προστασία και η διατήρηση των οικοσυστημάτων του Δικτύου NATURA 2000 παρέχει:

- **σημαντικά οφέλη** για τις τοπικές οικονομίες,
- ευρύ φάσμα ευκαιριών για ανάπτυξη **επιχειρηματικών δραστηριοτήτων** με περιβαλλοντικό προσανατολισμό,
- **ενίσχυση της απασχόλησης** και της κοινωνικής συνοχής,
- **διαφύλαξη του πολιτιστικού τοπίου** ως κοινό έργο της φύσης και των ανθρώπων.

Η Κρήτη μπορεί να στηρίξει την αλλαγή προς ένα ήπιο, εναλλακτικό μοντέλο τουρισμού, καθώς διαθέτει:

- ✓ Έντονο γεωλογικό ανάγλυφο
- ✓ Μωσαϊκό τοπίων, φυσικών και ανθρωπογενών
- ✓ Πλούσια βιοποικιλότητα
- ✓ Μεγάλη ακτογραμμή
- ✓ Περισσότερες από 5.500 καρστικές μορφές (σπήλαια, φαράγγια, πόλγες, καταβόθρες κ.ά.)
- ✓ Μακραίωνη ιστορία
- ✓ Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά
- ✓ Ήπιο κλίμα χειμώνα/καλοκαίρι
- ✓ Εύφορο και παραγωγικό έδαφος
- ✓ Πληθώρα φυσικών πόρων
- ✓ Δυναμικά αναπτυσσόμενη τοπική οικονομία
- ✓ Υγιή και σταθερά αυξανόμενο πληθυσμό

Μορφές εναλλακτικού και περιβαλλοντικά ήπιου τουρισμού:

- ✓ Οικοτουρισμός
- ✓ Αγροτουρισμός
- ✓ Τουρισμός περιπέτειας
- ✓ Φυσιολατρικός τουρισμός
- ✓ Πολιτιστικός τουρισμός
- ✓ Γεωτουρισμός
- ✓ Ορνιθοτουρισμός
- ✓ Οινοτουρισμός
- ✓ Θρησκευτικός & Ιστορικός τουρισμός
- ✓ Τουρισμός δραστηριοτήτων υπαίθρου (αναρρίχηση, σπηλαιολογία, διάσχιση φαραγγιών, αιωροπτερισμός, ποδήλατο βουνού, κ.ά.)
- ✓ Εκπαιδευτικός-επιστημονικός τουρισμός
- ✓ Ιαματικός τουρισμός κ.ά.

«Οι οικολογικές υπηρεσίες, τα κοινωνικά οφέλη και η οικονομική αξία των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων στις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη»

Εναλλακτικός τουρισμός ανά κατηγορία οικοσυστήματος

Αγροτουρισμός: Καλλιεργείστε ...τουρίστες στο χωράφι

Η κρυφή γοητεία του αγροτικού τοπίου

Μνημειακά δέντρα

Κρητική κουζίνα

Δρόμοι του νερού

Φαρμακευτικά φυτά και παραγόμενα προϊόντα

Οινοτουρισμός:

Ορνιθοπαρατήρηση:

Ορεινός αγροτουρισμός: Οι τουρίστες στη στάνη σας...

Η «περιπέτεια» της μετακίνησης των κοπαδιών

Επισκέψιμο μιτάτο

Αθλητικές/ψυχαγωγικές δραστηριότητες βουνού

Αθλητικές/ψυχαγωγικές θαλάσσιες δραστηριότητες

Βασικοί άξονες ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού:

- ❖ Ήπιες σε έκταση, μέγεθος και αριθμό υποδομές, υπηρεσίες και δραστηριότητες
- ❖ Σύστημα διαχείρισης επισκεπτών
- ❖ Στρατηγική ανάπτυξης και σχεδιασμός σε όλα τα επίπεδα, με γνώμονα τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής και συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών
- ❖ Έμφαση στην ανάδειξη της τοπικότητας
- ❖ Προσέλκυση κοινωνικά και περιβαλλοντικά υπεύθυνων επισκεπτών
- ❖ Συνέργειες μεταξύ των εμπλεκόμενων ομάδων
- ❖ Έλεγχος και αξιολόγηση σε όλα τα επίπεδα ανάπτυξης
- ❖ Παρακολούθηση περιβαλλοντικών δεικτών
- ❖ Συνεχής εκπαίδευση, κατάρτιση και ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων

Καλός τουρίστας είναι ο ενημερωμένος/ ευαισθητοποιημένος επισκέπτης!

- ❖ Ενημέρωση για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής επίσκεψης (περιλαμβανομένων της κατάστασης, των πιέσεων και των απειλών), πριν το ταξίδι.
- ❖ Ενημέρωση για την ιστορία του τόπου, πριν το ταξίδι.
- ❖ Ενημέρωση για την κουλτούρα, τα ιδιαίτερα κοινωνικά/εθιμικά χαρακτηριστικά των τοπικών κοινωνιών, πριν το ταξίδι.
- ❖ Ενημέρωση για τους πιθανούς περιορισμούς/ απαγορεύσεις μετακίνησης/ δραστηριοτήτων συγκεκριμένων χώρων, πριν το ταξίδι.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας...

LIFE Natura 2000
Value Crete

mprobonas@nhmc.uoc.gr

mprobonas@gmail.com

<http://www.nhmc.uoc.gr>

<http://www.ecovalue-crete.eu>